

LUẬN ÁN TIẾN SĨ LUẬT HỌC
ĐẶNG QUANG MẠNH. *Pháp luật về y tế*
tư nhân ở Việt Nam hiện nay

Chuyên ngành: Luật kinh tế

Mã số: 9380107

Việt Nam hiện có hơn 150 bệnh viện tư nhân, hơn 30.000 phòng khám tư nhân và cơ sở dịch vụ y tế, với hàng nghìn bác sĩ, nhân viên y tế, người hành nghề y, mỗi năm thực hiện khám, chữa bệnh cho hàng triệu lượt bệnh nhân, góp phần vào sự nghiệp chăm sóc sức khỏe nhân dân. Y tế tư nhân (YTTN) hiện nay đang chiếm khoảng 8% trong hệ thống y tế, dự kiến nâng lên 15% năm 2030 và 30% năm 2045. Tuy nhiên, thực tế cho thấy hoạt động của lĩnh vực này đang gặp nhiều rào cản liên quan đến pháp luật và thực hiện pháp luật về YTTN.

Nội dung chính của Luận án được trình bày trong 4 chương. *Chương 1, 2* trình bày tổng quan nghiên cứu và cơ sở lý luận. *Chương 3* phân tích thực trạng pháp luật và thực hiện pháp luật về YTTN ở Việt Nam hiện nay. *Chương 4* đưa ra quan điểm, giải pháp hoàn thiện pháp luật và tăng cường thực hiện pháp luật về YTTN ở Việt Nam thời gian tới. Dưới đây là một số kết quả nổi bật của Luận án.

YTTN là lĩnh vực cung ứng dịch vụ khám, chữa bệnh và các hoạt động bảo vệ, chăm sóc sức khỏe khác được cung ứng bởi các cá nhân, tổ chức tư nhân có chuyên môn, đáp ứng các tiêu chuẩn hành nghề theo quy định của pháp luật và dưới sự quản lý của Nhà nước.

Pháp luật về YTTN ở Việt Nam hiện nay cơ bản đã tạo được hành lang pháp lý cho hoạt động của YTTN. Điều kiện hành nghề, điều kiện thành lập cơ sở và các yêu cầu trong cung ứng dịch vụ YTTN, phạm

vi cung ứng dịch vụ YTTN cơ bản đã được pháp luật ghi nhận đầy đủ. Quan hệ pháp luật về YTTN cũng đã được các quy định pháp luật liên quan làm rõ. Pháp luật về quản lý nhà nước đối với YTTN có sự điều chỉnh tương đối hợp lý đối với phân định và trao quyền cho các chủ thể. Trách nhiệm pháp lý trong hoạt động cung ứng dịch vụ YTTN đã được pháp luật ghi nhận tương đối đầy đủ và phù hợp với các quy định pháp luật hiện hành liên quan.

Tuy nhiên, bên cạnh những ưu điểm trên, một số hạn chế của pháp luật về YTTN ở Việt Nam hiện nay được tác giả chỉ ra gồm:

(i) *Những hạn chế, vướng mắc trong quy định pháp luật về YTTN:*

- *Quy định pháp luật về YTTN nói chung hiện nay:* Việt Nam chưa có chiến lược phát triển YTTN. Các quy định pháp luật về YTTN mang tính quy phạm mô phạm cao mà thiếu tính chi tiết. Tên gọi của YTTN trong văn bản pháp lý không được chính thức, một số văn bản sử dụng tên gọi “cơ sở khám bệnh, chữa bệnh ngoài công lập” hay “y tế ngoài công lập”.

- *Quy định pháp luật về hình thức tổ chức và phạm vi cung ứng dịch vụ YTTN:* Vì không có sự phân định giữa YTTN và y tế công lập trong hai văn bản pháp lý khác nhau, nên pháp luật hiện hành không có sự phân định một cách chính thức các hình thức tổ chức của YTTN. Phạm vi hoạt động của YTTN cũng chưa được xác định và khoanh vùng cụ thể.

- *Quy định pháp luật về các điều kiện cung ứng dịch vụ YTTN:* Việc quy định ngôn ngữ trong khám, chữa bệnh bắt buộc là tiếng Việt là hoàn toàn hợp lý, song lại không quy định về ngôn ngữ khám, chữa

bệnh là tiếng dân tộc thiểu số tại địa bàn có đông người đồng bào dân tộc thiểu số sinh sống là thiếu sót. Chưa có quy định về các cơ chế đặc thù đối với một số cơ sở YTTN thực hiện cung ứng dịch vụ YTTN tại các địa bàn đặc thù. Quy định về đánh giá năng lực hành nghề còn chưa rõ ràng.

- *Quy định pháp luật về quan hệ pháp luật trong cung ứng dịch vụ YTTN*: Chưa có quy định về người đại diện cho người bệnh. Việc xác định giá cung ứng dịch vụ YTTN vẫn chưa được làm rõ trong các quy định pháp lý. Vấn đề quyền tiếp cận thông tin và nghĩa vụ cung cấp thông tin chưa được quy định cụ thể trong pháp luật hiện hành.

- *Quy định pháp luật về quản lý nhà nước đối với YTTN*: Về chủ thể quản lý nhà nước: Chưa có chủ thể chuyên quản lý nhà nước về YTTN; Chủ thể cấp giấy phép hành nghề ngoài cơ quan chuyên quản lý về y tế là Bộ Y tế và Sở Y tế các tỉnh, thành còn có Bộ Công an và Bộ Quốc phòng; Chủ thể tham gia đánh giá năng lực hành nghề khám, chữa bệnh còn chưa được quy định khoa học. Về *phương pháp* quản lý nhà nước: Các phương pháp quản lý bằng kinh tế, tài chính chưa được cụ thể hóa trong luật; Còn nhiều vướng mắc trong thực hiện quản lý nhà nước bằng phương pháp cưỡng chế hành chính. Về *nội dung* quản lý nhà nước: Chưa có quy định về cơ chế đảm bảo cạnh tranh lành mạnh trong cung ứng dịch vụ YTTN. Về *pháp luật về thanh tra, kiểm tra* hoạt động cung ứng dịch vụ YTTN: Ghi nhận quyền thực hiện thanh tra hoạt động bảo hiểm y tế cho các cơ quan thanh tra hành chính và thanh tra chuyên ngành, nhưng không giao quyền này cho Bảo hiểm xã hội các cấp.

- *Quy định pháp luật về trách nhiệm pháp lý trong cung ứng dịch vụ YTTN*: Việc xác định trách nhiệm pháp lý của người hành nghề cung ứng dịch vụ y tế nói chung

và YTTN nói riêng được ghi nhận tại Điều 73 Luật Khám bệnh, chữa bệnh. Pháp luật về giải quyết tranh chấp trong cung ứng dịch vụ YTTN chủ yếu chỉ thực hiện ở cơ quan hành chính nhà nước và tòa án. Chưa có quy định về bảo hiểm nghề nghiệp đối với chủ thể cung ứng dịch vụ YTTN.

(ii) *Những hạn chế, vướng mắc trong thực hiện pháp luật về YTTN* gồm: Tình trạng chậm thanh toán bảo hiểm y tế khiến các cơ sở YTTN, đặc biệt là các bệnh viện tư nhân gặp rủi ro về tài chính. Cơ sở dữ liệu quản lý YTTN chưa được thực hiện, hoạt động quản lý vì thế vừa nửa thủ công, truyền thống, vừa nửa số hóa, hiện đại. Việc kiểm soát chất lượng nhân sự YTTN còn hạn chế. Công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát hoạt động của YTTN còn chưa thực sự hiệu quả. Hoạt động tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật về các vấn đề liên quan đến tổ chức và hoạt động của YTTN hiệu quả chưa cao.

Từ thực tế này, tác giả đề xuất hai nhóm giải pháp: (i) Hoàn thiện pháp luật, liên quan đến: tên gọi của YTTN; điều kiện đăng ký hành nghề và tham gia hành nghề YTTN; quản lý nhà nước về YTTN; quan hệ pháp luật YTTN và trách nhiệm pháp lý trong cung ứng dịch vụ YTTN. (ii) Tăng cường thực hiện pháp luật về YTTN, liên quan đến: tổ chức bộ máy quản lý nhà nước về YTTN; nâng cao hiệu quả hoạt động của bộ máy quản lý về chi trả bảo hiểm y tế; bồi dưỡng nguồn nhân lực; tuyên truyền, phổ biến pháp luật và tăng cường công tác thanh tra, giám sát thực hiện pháp luật về YTTN.

Luận án được bảo vệ thành công tại Hội đồng đánh giá luận án tiến sĩ cấp Học viện, họp tại Học viện Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam năm 2024.

HOÀI PHÚC
giới thiệu